

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΚΑΙ ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β΄)
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 17 ΜΑΪΟΥ 2013
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ**

**ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
(ΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΩΡΟΥΝΤΑΙ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ)**

A1.

Ο συγγραφέας αναφέρεται στην αντιφατικότητα του σημερινού ανθρώπου, που, ενώ είναι ικανός για μεγάλα επιτεύγματα, δε σέβεται τη ζωή στη γη. Αρχικά, εστιάζει στην περιέργειά του για διαπλανητικά ταξίδια που πιθανολογεί ότι πηγάζει από μια πληκτική ζωή στη γη, με τα θαυμαστά της ωστόσο δημιουργήματα. Ο άνθρωπος, ανώτερος από τα υπόλοιπα όντα, χρησιμοποιεί διπλά τη δύναμή του διαπρέποντας στον επιστημονικό και πνευματικό τομέα, αλλά ταυτόχρονα εξυπηρετώντας τα υλιστικά του συμφέροντα με δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον. Γι' αυτό ο συγγραφέας θεωρεί επιτακτική ανάγκη να συνειδητοποιήσει ο άνθρωπος τη ματαιότητα της εξωγήινης ύπαρξης και να κάνει τη ζωή του καλύτερη ενώνοντας τις δυνάμεις του με το συνάνθρωπό του. Προτροπή του συγγραφέα είναι να δοθεί προτεραιότητα στην προβληματική λόγω τεχνολογίας ανθρώπινη επικοινωνία, γιατί μόνο έτσι θα διατηρηθούν στους αιώνες οι αξίες της ισότητας, της δικαιοσύνης και του σεβασμού.

B1.

Τα σύγχρονα ηλεκτρονικά μέσα προκάλεσαν μια πρωτόγνωρη επανάσταση στον τομέα της επικοινωνίας, γι' αυτό και τα εμπιστεύονται εκατομμύρια χρήστες. Ωστόσο πρόκειται για ψευδαίσθηση επικοινωνίας, η οποία αδυνατεί να δώσει ουσιαστικές απαντήσεις στις αναζητήσεις του σύγχρονου ανθρώπου, που σήμερα περισσότερο από ποτέ έχει ανάγκη το συνάνθρωπο. Είναι βέβαια θελκτικά και μαγευτικά τα ηλεκτρονικά μέσα με τις απεριόριστες δυνατότητες και τις ωφέλιμες υπηρεσίες, αλλά

δεν παύουν να είναι μηχανήματα και στη χρήση τους ο άνθρωπος θυσιάζει πολύτιμο ελεύθερο χρόνο. Και κυρίως θυσιάζει την άμεση επαφή, την κατά πρόσωπο επικοινωνία με το συνάνθρωπο. Το δυστύχημα λοιπόν είναι πως το τελειότερο μέσο που δημιούργησε, για να έρθει σε στενότερη επαφή με το συνάνθρωπο, απειλεί να τον υποκαταστήσει. Γι' αυτό είναι ανάγκη ο άνθρωπος να κατανοήσει ότι την πραγματική επικοινωνία θα τη βρει ενισχύοντας τη συλλογική του συνείδηση και απλώνοντας το χέρι στο συνάνθρωπο.

B2. α)

Θεματική πρόταση: «Αποκαλύπτεται όμως ... διπλή υπόσταση».

Σχόλια / Λεπτομέρειες: «Από τη μια ... των συμφερόντων του».

Πρόταση κατακλείδα: «Η υπερφίαλη ... δικής του υπάρξεως».

B2. β)

1. η ζωή δεν ανθίζει μόνο στη Γη (1^η παράγραφος)
2. γέννησε αριστουργήματα στο λόγο και στην τέχνη (3^η παράγραφος)
3. βαθύτερη παιδεία (5^η παράγραφος)
4. έχει επουλώσει τις πληγές στις θάλασσες, τα δάση ή την ατμόσφαιρά της (6^η παράγραφος)

Εναλλακτικά

- ο άνθρωπος σφραγίζει την ιστορική πορεία του (3^η παράγραφος)
- η ζωή όμως γύρω μας ανθίζει (2^η παράγραφος)

B3. α)

ταυτόχρονα: συγχρόνως / παράλληλα

γέννησε: δημιούργησε

αισθανθεί: νιώσει

πληθαίνουν: αυξάνουν

ανάληπτη: αναίσθητη / απαθής

B3.β)

ανούσια: σημαντική / ουσιώδης

εμφανίζεται: χάνεται / εξαφανίζεται

ανέφικτη: δυνατή / εφικτή

πυκνώνει: αραιώνει

υψηλά: χαμηλά

B4. α)

- Με το ερωτηματικό που θέτει ο συγγραφέας επιδιώκει να προβάλει για τον αναγνώστη το κεντρικό θέμα του δοκιμίου του και να μοιραστεί τον προβληματισμό του. Επειδή το δοκίμιο είναι συνήθως κείμενο εκτενές, η τεχνική των ερωτημάτων από τον συγγραφέα "αιχμαλωτίζει" την προσοχή του αναγνώστη, ώστε να παρακολουθεί καλύτερα τη συλλογιστική πορεία του συγγραφέα. Με το ερώτημα επίσης τονίζεται ο χαρακτήρας του δοκιμίου ως διάλογος μεταξύ του συγγραφέα και του αναγνώστη.
- Με τη διπλή παύλα δηλώνεται ότι η φράση έχει παρενθετικό (διευκρινιστικό) νόημα και πρέπει να διαβαστεί σε χαμηλότερο τόνο.

B4. β)

«Από την άλλη, από τον ίδιο τον άνθρωπο σφραγίζεται η ιστορική πορεία του με πολέμους και αγριότητες, θεοποιούνται τα υλικά αγαθά και συντηρούνται η αδικία και οι ανισότητες».

Γ1.

Ο σύγχρονος άνθρωπος στάθηκε αγνώμων απέναντι στη ζωοδότρα φύση. Στην προσπάθειά του να την υποτάξει, να τη δαμάσει, έφτασε στην υπερβολή. Πίστεψε ότι είναι υπεράνθρωπος, έγινε αφύσικος, προέβη σε υβριστικές πράξεις που προμηνύουν την τραγική πτώση του. Πιο συγκεκριμένα:

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

1. **Καταστρέφεται η χλωρίδα και η πανίδα.** Δάση γίνονται παρανάλωμα της φωτιάς, οικοπεδοποιούνται, ενώ παράλληλα οι πνεύμονες οξυγόνου ολοένα και λιγοστεύουν. Εξαντλούνται οι φυσικοί πόροι. Εξαφανίζονται είδη ή μεταλλάσσονται με συνέπεια τη διαταραχή της οικολογικής αλυσίδας και ισορροπίας. Ερημοποίηση εκτάσεων και αλλαγή κλιματικών συνθηκών.

2. **Η ατμόσφαιρα ρυπαίνεται** με απεριόριστες καταστροφές (μνημεία κ.λπ.). Ο υδάτινος κόσμος μολύνεται από τα βιομηχανικά απόβλητα και τις πετρελαιοκηλίδες.

3. **Επιβάρυνση του περιβάλλοντος, ανατροπή της οικολογικής ισορροπίας:** νέφος, κυκλοφοριακό χάος, πολεοδομία εχθρική προς τη φύση, έλλειψη πράσινου και ελεύθερων χώρων, ρύπανση από τις μεγάλες βιομηχανικές μονάδες. Ο άνθρωπος αποκόπτεται από τη φύση και εγκλωβίζεται σε ένα τεχνητό περιβάλλον που απειλεί τη σωματική και την ψυχική του υγεία. Οι μεγαλουπόλεις αργοπεθαίνουν και βυθίζονται στην ασχμία με την άναρχη δόμηση.

Μετάβαση: Η δημιουργία τεχνητών συνθηκών διαβίωσης οδηγεί στη συνολική υποβάθμιση της ποιότητας ζωής — ο άνθρωπος αποκόπτεται από τον ομφάλιο λώρο της φύσης: επισημαίνουμε ότι είναι αναμφισβήτητη πραγματικότητα η αρχή του τέλους για το φυσικό περιβάλλον. Το σήμα κινδύνου ηχεί μέσα από την τρύπα του όζοντος, το φαινόμενο του θερμοκηπίου, την αλλαγή των κλιματολογικών συνθηκών, τη διατάραξη της οικολογικής ισορροπίας, την αδιάκοπη συμβίωση με το θάνατο.

Επιβάλλεται εγρήγορση, αφύπνιση, ενεργοποίηση, διεθνής συνεργασία, εκλογίκευση των απαιτήσεων, σύνεση, συμπιλίωση με τη φύση για να μπορούμε να ελπίζουμε στη συνέχιση της ζωής, στην «επόμενη μέρα».

ΤΡΟΠΟΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ

1. **Αποκέντρωση - επαφή με το περιβάλλον:** Η επαφή με τη φύση γαληνεύει, απαλλάσσει από την πεζή καθημερινότητα, συμβάλλει στην ψυχική ισορροπία. Γίνεται χώρος παρατήρησης, έρευνας και δράσης συμβάλλοντας στη διεύρυνση των πνευματικών οριζόντων και στην πρόοδο της επιστήμης.

2. **Συμμετοχή σε φυσιολατρικούς συλλόγους – σε δράσεις προστασίας και ανάδειξης του φυσικού τοπίου:** Το φυσικό κάλλος αφυπνίζει το αίσθημα του ωραίου, προκαλεί αισθητική συγκίνηση, αποτελεί πηγή έμπνευσης και έναυσμα για καλλιτεχνική δημιουργία. Ταυτόχρονα, το μεγαλείο της βοηθά τον άνθρωπο να συναισθανθεί τη μηδαμινότητα του και να πορευθεί προς την αυτογνωσία. Έτσι, καθίσταται δυνατή η συνάντηση με το συνάνθρωπο και το θεό.

3. **Χρήση βιολογικών και οικολογικών προϊόντων στην καθημερινότητα** Μέσα από την καθημερινή βίωση της οικολογίας επιτυγχάνει ποιοτική ζωή, αλλά και προστατεύει το περιβάλλον, του οποίου αποτελεί αναπόσπαστο μέλος. Φέρεται υπεύθυνα και προσεγγίζει την τελείωση της προσωπικότητας, την υγεία και συνακόλουθα την ευτυχία.

4. **Χρήση εναλλακτικών μορφών ενέργειας, αλλά και αντικατάσταση ενεργοβόρων οικιακών συσκευών με φιλικές προς το περιβάλλον:** Χρήση Εναλλακτικής τεχνολογίας στη παραγωγή ενέργειας και ανακύκλωση προϊόντων. Ήπιες μορφές ενέργειας από ήλιο, κύματα κ.λπ. Άρα δε μιλάμε για υπονόμευση της

τεχνολογίας γενικά και για μια αφελή επιστροφή στη φύση. Μιλάμε για ένα οικολογικό πολιτισμό και μια ανθρωποκεντρική επιστήμη.

5. Μεταφορά πόρων, μέσων, ανθρώπινου δυναμικού στην αγροτική παραγωγή και την κτηνοτροφία, με την επιστήμη να έχει ως κύριο μέλημα την υγεία των ανθρώπων και την προστασία των φυσικών διαδικασιών, όχι το βιασμό στο όνομα του χρήματος και του ανταγωνισμού. Συνειδητοποίηση της ανάγκης να καμφθούν οι συνήθειες του υπερκαταναλωτικού τρόπου ζωής όχι στις πλαστές ανάγκες. Το ζήτημα είναι και προσωπικό.

6. Πολιτική βούληση για σύγκρουση με τη σίγουρη αντίδραση των πανίσχυρων οργανωμένων συμφερόντων της οικονομίας. Διεθνής συνεργασία, γιατί το ζήτημα είναι πλανητικό, παγκόσμιο, πανανθρώπινο και δεν λύνεται στα πλαίσια ενός έθνους. Αυστηρότατη οικολογική νομοθεσία ενάντια στην ρύπανση από τις βιομηχανίες και την ασυδοσία τους στην αναζήτηση κερδών.

7. Από τη νεαρή ηλικία – με την οικογένεια και το σχολείο να πρωτοστατούν ο άνθρωπος να εξοικειωθεί με τη φύση: εκδρομές, συμμετοχή σε δενδροφυτεύσεις, ημερίδες ενημέρωσης. Ενίσχυση της περιβαλλοντικής αγωγής για τη συμμετοχή των νέων στο οικολογικό κίνημα.

Η δημιουργία πολιτισμού πρέπει να γεφυρώνει οικολογικά τις υλικές και τις άλλες κοινωνικές και πολιτιστικές ανάγκες.